भगवद्गीता

Bhagavadgītā

द्वादशोऽध्यायः — भक्तियोगः

Dvādaśo 'dhyāyaḥ — Bhaktiyogaḥ

Chapter 12 — The Yoga of Devotion

॥ 1 ॥

अर्जुन उवाच

एवं सततयुक्ता ये भक्तास्त्वां पर्युपासते ।

ये चाप्यक्षरमव्यक्तं तेषां के योगवित्तमाः ॥ १ ॥

---

arjuna uvāca
evaṃ satatayuktā ye bhaktās tvāṃ paryupāsate |
ye cāpy akṣaram avyaktaṃ teṣāṃ ke yogavittamāḥ || 1 ||

॥ 2 ॥

श्रीभगवानुवाच

मय्यावेश्य मनो ये मां नित्ययुक्ता उपासते ।

श्रद्धया परयोपेतास्ते मे युक्ततमा मताः ॥ २ ॥

śrī-bhagavān uvāca
mayy āveśya mano ye māṃ nitya-yuktā upāsate |
śraddhayā parayopetās te me yuktatamā matāḥ || 2 ||

॥ 3 ॥

ये त्वक्षरमनिर्देश्यमव्यक्तं पर्युपासते ।

सर्वत्रगमचिन्त्यं च कूटस्थमचलं ध्रुवम् ॥ ३ ॥

---

ye tv akṣaram anirdeśyam avyaktaṃ paryupāsate |
sarvatra-gam acintyaṃ ca kūṭastham acalaṃ dhruvam || 3 ||

॥ 4 ॥

सन्नियम्येन्द्रियग्रामं सर्वत्र समबुद्धयः ।
ते प्राप्नुवन्ति मामेव सर्वभूतहिते रताः ॥ ४ ॥

---

sanniyamyendriya-grāmaṃ sarvatra sama-buddhayaḥ |
te prāpnuvanti mām eva sarva-bhūta-hite ratāḥ || 4 ||

॥ 5 ॥

क्लेशोऽधिकतरस्तेषामव्यक्तासक्तचेतसाम् ।
अव्यक्ता हि गतिर्दुःखं देहवद्भिरवाप्यते ॥ ५ ॥

---

kleśo 'dhikataras teṣām avyaktāsakta-cetasām |
avyaktā hi gatir duḥkhaṃ dehavadbhir avāpyate || 5 ||

॥ 6 ॥

ये तु सर्वाणि कर्माणि मयि सन्न्यस्य मत्पराः ।
अनन्येनैव योगेन मां ध्यायन्त उपासते ॥ ६ ॥

---

ye tu sarvāṇi karmāṇi mayi sannyasya mat-parāḥ |
ananyenaiva yogena māṃ dhyāyanta upāsate || 6 ||

॥ 7 ॥

तेषामहं समुद्धर्ता मृत्युसंसारसागरात् ।
भवामि नचिरात्पार्थ मय्यावेशितचेतसाम् ॥ ७ ॥

---

teṣām ahaṃ samuddhartā mṛtyu-saṃsāra-sāgarāt |
bhavāmi na cirāt pārtha mayy āveśita-cetasām || 7 ||

॥ 8 ॥

मय्येव मन आधत्स्व मयि बुद्धिं निवेशय ।
निवसिष्यसि मय्येव अत ऊर्ध्वं न संशयः ॥ ८ ॥

---

mayy eva mana ādhatsva mayi buddhiṃ niveśaya |
nivasiṣyasi mayy eva ata ūrdhvaṃ na saṃśayaḥ || 8 ||

॥ 9 ॥

अथ चित्तं समाधातुं न शक्नोषि मयि स्थिरम् ।
अभ्यासयोगेन ततो मामिच्छाप्तुं धनञ्जय ॥ ९ ॥

---

atha cittaṃ samādhātuṃ na śaknoṣi mayi sthiram |
abhyāsa-yogena tato mām icchāptuṃ dhanañjaya || 9 ||

॥ 10 ॥

अभ्यासेऽप्यसमर्थोऽसि मत्कर्मपरमो भव ।
मदर्थमपि कर्माणि कुर्वन्सिद्धिमवाप्स्यसि ॥ १० ॥

---

abhyāse 'py asamartho 'si mat-karma-paramo bhava |
mad-artham api karmāṇi kurvan siddhim avāpsyasi || 10 ||

॥ 11 ॥

अथैतदप्यशक्तोऽसि कर्तुं मद्योगमाश्रितः ।
सर्वकर्मफलत्यागं ततः कुरु यतात्मवान् ॥ ११ ॥

---

athaitad apy aśakto 'si kartuṃ mad-yogam āśritaḥ |
sarva-karma-phala-tyāgaṃ tataḥ kuru yatātmavān || 11 ||

॥ 12 ॥

श्रेयो हि ज्ञानमभ्यासाज्ज्ञानाद्ध्यानं विशिष्यते ।
ध्यानात्कर्मफलत्यागस्त्यागाच्छान्तिरनन्तरम् ॥ १२ ॥

śreyo hi jñānam abhyāsāj jñānād dhyānaṃ viśiṣyate |
dhyānāt karma-phala-tyāgas tyāgāc chāntir anantaram || 12 ||

॥ 13 ॥

अद्वेष्टा सर्वभूतानां मैत्रः करुण एव च ।
निर्ममो निरहङ्कारः समदुःखसुखः क्षमी ॥ १३ ॥

---

adveṣṭā sarva-bhūtānāṃ maitraḥ karuṇa eva ca |
nirmamo nirahaṅkāraḥ sama-duḥkha-sukhaḥ kṣamī || 13 ||

॥ 14 ॥

सन्तुष्टः सततं योगी यतात्मा दृढनिश्चयः ।
मय्यर्पितमनोबुद्धिर्यो मद्भक्तः स मे प्रियः ॥ १४ ॥

---

santuṣṭaḥ satataṃ yogī yatātmā dṛḍha-niścayaḥ |
mayy arpita-mano-buddhir yo mad-bhaktaḥ sa me priyaḥ || 14 ||

॥ 15 ॥

यस्मान्नोद्विजते लोको लोकान्नोद्विजते च यः ।
हर्षामर्षभयोद्वेगैर्मुक्तो यः स च मे प्रियः ॥ १५ ॥

---

yasmān nodvijate loko lokān nodvijate ca yaḥ |
harṣāmarṣa-bhayodvegair mukto yaḥ sa ca me priyaḥ || 15 ||

॥ 16 ॥

अनपेक्षः शुचिर्दक्ष उदासीनो गतव्यथः ।
सर्वारम्भपरित्यागी यो मद्भक्तः स मे प्रियः ॥ १६ ॥

---

anapekṣaḥ śucir dakṣa udāsīno gata-vyathaḥ |
sarvārambha-parityāgī yo mad-bhaktaḥ sa me priyaḥ || 16 ||

॥ 17 ॥

यो न हृष्यति न द्वेष्टि न शोचति न काङ्क्षति ।
शुभाशुभपरित्यागी भक्तिमान्यः स मे प्रियः ॥ १७ ॥

---

yo na hṛṣyati na dveṣṭi na śocati na kāṅkṣati |
śubhāśubha-parityāgī bhaktimān yaḥ sa me priyaḥ || 17 ||

॥ 18 ॥

समः शत्रौ च मित्रे च तथा मानापमानयोः ।
शीतोष्णसुखदुःखेषु समः सङ्गविवर्जितः ॥ १८ ॥

---

samaḥ śatrau ca mitre ca tathā mānāpamānayoḥ |
śītoṣṇa-sukha-duḥkheṣu samaḥ saṅga-vivarjitaḥ || 18 ||

॥ 19 ॥

तुल्यनिन्दास्तुतिर्मौनी सन्तुष्टो येन केनचित् ।
अनिकेतः स्थिरमतिर्भक्तिमान्मे प्रियो नरः ॥ १९ ॥

---

tulya-nindā-stutir maunī santuṣṭo yena kenacit |
aniketaḥ sthira-matir bhaktimān me priyo naraḥ || 19 ||

॥ 20 ॥

ये तु धर्म्यामृतमिदं यथोक्तं पर्युपासते ।
श्रद्दधाना मत्परमा भक्तास्तेऽतीव मे प्रियाः ॥ २० ॥

---

ye tu dharmyāmṛtam idaṃ yathoktaṃ paryupāsate |
śraddadhānā mat-paramā bhaktās te 'tīva me priyāḥ || 20 ||

॥ इति श्रीमद्भगवद्गीतासूपनिषत्सु ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे
श्रीकृष्णार्जुनसंवादे भक्तियोगो नाम द्वादशोऽध्यायः ॥
iti śrīmad-bhagavadgītāsūpaniṣatsu brahmavidyāyāṃ yogaśāstre
śrī-kṛṣṇārjuna-saṃvāde bhaktiyogo nāma dvādaśo 'dhyāyaḥ ||